

A XVIII–XIX. század lassú fejlődése

A Rákóczi-szabadságharc ideje alatt a szembenálló felek hadseregei többször is átvonultak Ongán. A községen vezetett keresztül az a fontos útvonal ami Ónodot, Miskolcot, illetve Szerencset és Tokajt, a Rákóczi-szabadságharc jelentős településeit összekötötték. **1706 októberében** maga a fejedelem, **II. Rákóczi Ferenc is megszállt Ongán.**

Rákóczi visszaemlékezéseiben így írt az október 26-ai itt tartózkodásáról: *„Miután Károlytól elváltam, csak udvari hadaim maradtak mellettem, azokkal vonultam vissza a Sajó folyó mellé és Ongánál szállottam velük táborba, ahol a Hernád Bársonyos nevezetű, nagyon mocsaras ága torkollik a folyóba. Minthogy palotásaimmal és gránátosaimmal hegyi vállalkozásba akartam fogni Viard tábornok ellen, átmentem Szerencsre, két mérföldre a tábortól.”*

1710-ben a fejedelem ismét megszállt a községben, ahol **Károlyi Sándor és Bercsényi Miklós is többször megfordult.**

Rákóczi seregében több ongai katona is szolgált, akik közül Ongai István és Jánki Gábor nevét ismerjük. Utóbbinak 1704-ben, a fejedelemhez írt levele is ránk maradt.

A hadseregek átvonulása, a háborús idők, a pusztító járványok miatt az amúgy is alacsony számú népesség nagysága tovább csökkent. Onga, ha nehezen is, de átvészelte a nehéz időket. Nem úgy a szomszédos Kemej és Újfalu. Ezen utóbbi falvokról a Rákóczi-szabadságharc után már nem hallunk.

A XVIII. század elején néhány család lakta a települést, akik **nemesek** vagy nemesi telekre telepített jobbágyok voltak. Az **1720-as évek második felében** a vármegye nemesi közgyűléseinek jegyzőkönyvei szerint már **benépesült** a falu. A település az 1740-es évek elejére válik népesebbé. A Darvas család jóvoltából az **1750-es évek elején új betelepülők** jöttek a faluba. Jórészt **református magyarok** érkeztek **Nógrádból**, a Darvas família ottani birtokairól. Egyes források szerint szlovákok (tótok) is jöttek Ongára. A XVIII. század végén a források azonban már szintiszta magyar településként említik Ongát.

A XVIII. század első harmadában a **Négyessy-Szepessy, a Csernel, a Máriássy, a Daróczy, a Szirmay, a Mocsáry, a Vattay és a Darvas család voltak a település nagyobb birtokosai.** A XVIII. század végén a falu három földesura **Darvas József, Vattay Pál és Balogh István** volt. A XIX. század első felében a Vattay javak a **Bay**, majd az **Eötvös család** kezébe kerültek. Balogh István halála után birtoka feleségére, majd **Végh Györgyre** szállt. A Darvas család birtoka is fogyni kezdett. **Puky István felesége, Darvas Anna** révén vált birtokossá Ongán. A XIX. század második felében **az ő lányuk, Franciska ment férjhez Kóczán Józsefhez.** A Kóczán család így jutott birtokhoz a faluban.

A falu lakói a XVIII–XIX. században szegényes körülmények között élték mindennapi életüket. Leginkább **sókereskedelemből, sószállításból éltek**, amit kiegészített az állattartás, kisebb mértékben a földművelés. Sokan a szomszédos mezővárosok szőlőiben vállaltak kétékezi- vagy szekeres munkát. Az 1840-es évektől egyre inkább a szántóföldi növénytermesztés vált meghatározóvá.

A nagyközség keleti részén, **a régi galíciai országúton, Gesztely felé, a Patai rétnél kezdődik az az ártéri hídsor (négy híddal), melynek hídjai a XVIII–XIX. század fordulóján és az 1830-as években épültek.** Az **első hidat még a Darvas család építtette az 1790-es években, amin több évtizedig vámot szedtek.**

Csak a **kapitalizmus** kibontakozó **szakaszában** vált a korábban jelentéktelen település Abaúj egyik legdinamikusabban **fejlődő** és egyre fontosabb falujává, melyben szerepe volt Miskolc közelségének és az 1860-ban megépült Miskolc–Kassa vasútvonalnak. A hajdani kis falu egyre gyarapodott, növekedett. **1871-ben elnyerte a nagyközség címet.**